

บทที่ 5

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือ อบจ. เป็นหน่วยปกครองท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาองค์กรปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยมีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัดกำเนิดขึ้นในระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ในระยะแรกทำหน้าที่เป็นปรึกษาของหน่วยราชการในจังหวัดแต่ปัจจุบันมีภารกิจสำคัญในการพัฒนาภายในเขตที่รับผิดชอบคือพื้นที่เขตจังหวัดมุ่งหวังให้เกิดประสิทธิภาพแก่องค์กรปกครองท้องถิ่นโดยการสร้างความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น(คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งสภาพัฒนาการเมืองและยกร่างแผนแม่บทพัฒนาการเมือง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2550:175) โดยการให้การสนับสนุนภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กกว่าได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา

5.1 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ในอดีตองค์การบริหารส่วนจังหวัด มิได้มีสถานะเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นซึ่งในพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 กำหนดให้มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาแนะนำแก่คณะกรรมการจังหวัด มีชื่อเรียกว่า “สภาจังหวัด” มีลักษณะเป็นองค์กรแทนประชาชนทำหน้าที่ให้คำปรึกษา “สภาจังหวัด” มิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่แยกจากราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือเป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2481 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 โดยมีความประสงค์ที่จะแยกกฎหมายที่เกี่ยวกับสภาจังหวัดไว้โดยเฉพาะสำหรับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฯ นั้น ยังมีได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะและบทบาทของสภาจังหวัดไปจากเดิมกล่าวคือ สภาจังหวัดที่ประกอบด้วย สมาชิกสภาจังหวัด หรือ ส.จ. ทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาของคณะกรรมการจังหวัด จนกระทั่งได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบบริหารราชการส่วนจังหวัดของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ โดยตรงแทน “คณะกรรมการจังหวัด” ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งตาม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 โดยมาตรา 53 บัญญัติไว้ว่า ในจังหวัดหนึ่งให้มีคณะกรรมการจังหวัดทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดนั้น และให้ความเห็นชอบในการ จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด กับปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายหรือมติของคณะรัฐมนตรีกำหนด(พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534)

คณะกรรมการจังหวัดประกอบด้วยตำแหน่งต่างๆ ดังนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2553:60)

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน
2. รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนึ่งคนตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย
3. ปลัดจังหวัด

4. อัยการจังหวัด ซึ่งเป็นหัวหน้าทำการอัยการจังหวัด
5. รองผู้บังคับการตำรวจซึ่งทำหน้าที่หัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัดหรือผู้กำกับ การตำรวจภูธรจังหวัดแล้วแต่กรณีและ
6. หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดจากกระทรวงและทบวงต่างๆกระทรวงหรือทบวง ละ 1 คนเป็นกรรมการจังหวัด

7. หัวหน้าสำนักงานจังหวัดเป็นกรรมการจังหวัดและเลขานุการแต่ถ้ากระทรวงหรือทบวง ใดมีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ซึ่งกรมต่างๆ ในกระทรวงหรือทบวงนั้นส่งมาประจำอยู่ใน จังหวัดมากกว่าหนึ่งคน ก็ให้ปลัดกระทรวงหรือปลัดทบวงกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการประจำ จังหวัดหนึ่งคนเป็นผู้แทนของกระทรวงหรือ ทบวงในคณะกรรมการจังหวัดและหากผู้ว่าราชการจังหวัด เห็นสมควรจะแต่งตั้งให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาค คนหนึ่งหรือหลายคนเป็นกรรมการจังหวัดเพิ่มขึ้นเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งก็ได้

ความมุ่งหมายจากการทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของสมาชิกสภาจังหวัดยังไม่สามารถแก้ไข ปัญหาในแง่การพัฒนาจังหวัดทำให้มีการปรับปรุงบทบาทของสภาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพโดยให้ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนในการปกครองตนเองยิ่งขึ้น ในปีพ.ศ.2498 จึงได้เกิด"องค์การบริหารส่วน จังหวัด"เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นตามภูมิภาคอีกแห่งหนึ่ง

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ.ศ.2540ได้บัญญัติเกี่ยวกับระเบียบวิธีการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครอง ท้องถิ่น ที่รับผิดชอบกิจการสาธารณะในพื้นที่ทั้งจังหวัดที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาลและเทศบาลโดยมี ความมุ่งหมายดังนี้ (โกวิทย์ พวงงาม,2553:61-62)

1. เพื่อจัดระบบบริหารให้มีประสิทธิภาพซึ่งปัจจุบันมีปัญหาด้านการบริหารจัดการ ด้านพื้นที่และรายได้ซ้ำซ้อน
2. เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนตามการเปลี่ยนแปลงของการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการขยายความเจริญเติบโตของแต่ละท้องถิ่น
3. เพื่อเป็นการถ่ายโอนอำนาจการปกครองส่วนภูมิภาคมาสู่ท้องถิ่นโดยให้องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดทำหน้าที่ในการประสานกับองค์กรปกครองท้องถิ่นการประสานกับรัฐบาลและตัวแทน หน่วยงานของรัฐการถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณที่เคยอยู่ในภูมิภาคไปอยู่ในองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด
4. เพื่อเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นโดยจะเพิ่มอิสระให้กับองค์การ บริหารส่วนจังหวัดมากขึ้นด้วยโดยการลดการกำกับดูแลจากส่วนกลางลง

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 มีผลทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัด พ้นจากการดำรงตำแหน่ง“หัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการ”และให้สมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนจังหวัดที่มาจาก การเลือกตั้งลงมติเลือกสมาชิกคนหนึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าปกครองบังคับ บัญชาข้าราชการ หรือ ตำแหน่ง“นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด”แทนผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งต่อมาพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด(ฉบับที่3) พ.ศ.2546 กำหนดว่าให้นายกองค์การ บริหารส่วนจังหวัด หรือ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของ ประชาชนโดยกำหนดให้ดำรงตำแหน่งวาระละ 4 ปี ไม่ให้ดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระ

ส่วนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือ ส.อบจ.มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่ไม่จำกัดวาระ

ต่อมาผลของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด(ฉบับที่4)พ.ศ.2552 ทำให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้โดยไม่จำกัดวาระทั้งนี้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์หรือความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การจัดตั้งและฐานะ

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ.ศ.2540กำหนดให้มีหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งเรียกว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยมีอยู่ในทุกจังหวัดๆ ละ 1 แห่ง รวม 76 แห่ง ไม่รวมกรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีพื้นที่รับผิดชอบทั่วทั้งจังหวัดโดยทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยการบริหารราชการ ส่วนท้องถิ่นอื่นคือเทศบาลสุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนั้นความเป็นนิติบุคคลก่อให้เกิดความสามารถในการทำนิติกรรมความเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นก่อให้เกิดอำนาจหน้าที่และขอบเขตพื้นที่ในการใช้อำนาจหน้าที่นั้น

5.2 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบ 2 ส่วน คือ

5.2.1 ฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเรียกว่า สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

5.2.2 ฝ่ายบริหาร หรือ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ซึ่งแต่ละส่วนสามารถอธิบายได้ดังนี้ (พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ.ศ.2540)

5.2.1 ฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเรียกว่า สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 ในจังหวัดหนึ่งให้มีสภาจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามกฎหมาย ซึ่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือ ส.อบจ.ให้ถือเกณฑ์ตามจำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ดังนี้

1. จังหวัดใดมีราษฎรไม่เกิน 500,000 คน มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 24 คน
2. จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 500,000คน แต่ไม่เกิน 1,000,000คน มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 30 คน
3. จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 1,000,000คน แต่ไม่เกิน 1,500,000คน มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 36 คน
4. จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 1,500,000คน แต่ไม่เกิน 2,000,000คน มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 42 คน
5. จังหวัดใดมีราษฎรเกิน 2,000,000 คน ขึ้นไป มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 48 คน

ซึ่งในอำเภอหนึ่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 1 คนเมื่อรวมจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากแต่ละอำเภอแล้วจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังไม่เป็นไปตามที่กำหนดให้ดำเนินการดังนี้

จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะพึงมีได้ไปหารจำนวนราษฎรทั้งจังหวัด ได้ผลลัพธ์เท่าใดให้ถือเป็นเกณฑ์สำหรับคำนวณสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพิ่มขึ้น โดยอำเภอใดมีจำนวนราษฎรมากที่สุดให้อาเภอนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน แล้วให้เอาผลลัพธ์ดังกล่าวหักออกจากจำนวนราษฎรของอำเภอนั้น เหลือเท่าใดให้ถือเป็นจำนวนราษฎรของอำเภอนั้นในการพิจารณาเพิ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ยังขาดจำนวนอยู่และให้กระทำดังนี้ต่อไปจนได้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดครบจำนวนสำหรับสมาชิกสภาจังหวัดอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี

5.2.1.1 คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแล้วต้องประกอบด้วยลักษณะที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- 2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
- 3) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้งมาเป็น เวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งหรือได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นเวลาติดต่อกัน 3 ปีที่สมัครรับเลือกตั้ง
- 4) คุณสมบัติอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด
- 5) จะต้องไม่เป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการหรือที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นเพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถึง 5 ปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

5.2.1.2 การสิ้นสุดของสมาชิกภาพ

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสิ้นสุดลง ด้วยกรณีดังนี้

- 1) ถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2) ตาย
- 3) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

4) ขาดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร

5) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นเป็นผู้สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นหรือที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นจะกระทำ

6) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม

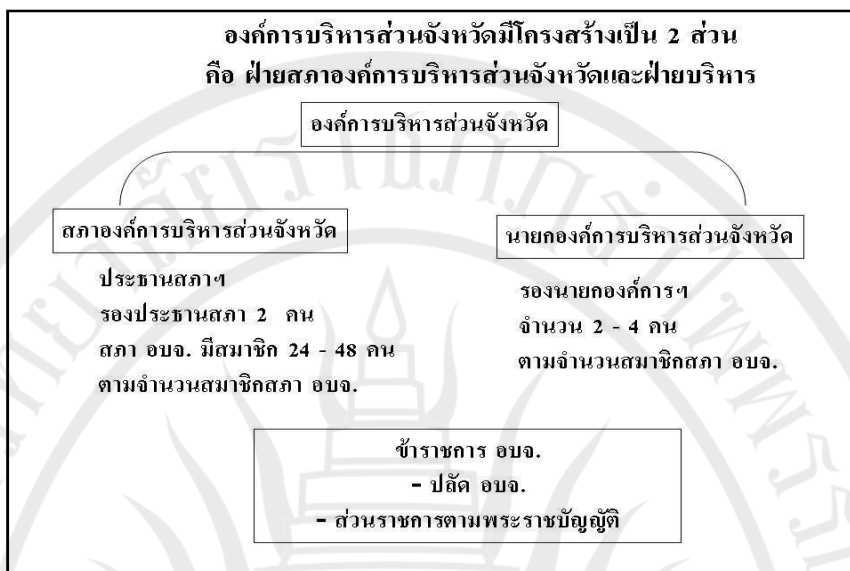
7) สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีมติให้พ้นจากตำแหน่งโดยเห็นว่ามี ความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสียหายหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดหรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยมีสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาและมติดังกล่าว ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งหมดเท่าที่มี อยู่ ทั้งนี้ ให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีมติ

8) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีจำนวนไม่น้อย กว่า 3 ใน 4 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียงเห็นว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน จังหวัดผู้ใดไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้ใดสิ้นสุดลงให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็วคำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้ เป็นที่สุดส่วนในกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสิ้นสุดพร้อมกันทั้งหมด ให้ถือว่าเป็นการยุบสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดว่างลงเพราะเหตุอื่น นอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือมีการยุบสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างตาม กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นโดยให้สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดซึ่งได้รับเลือกตั้งแทนนั้นอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

เมื่อมีการยุบและรวมเขตการปกครองของจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ บริหารราชการแผ่นดินให้บรรดาสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของอำเภอที่ถูกยุบหรือถูก รวมเข้าไว้ในการปกครองของจังหวัดใดเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของจังหวัดนั้น จนกว่าสมาชิกภาพจะสิ้นสุดลง

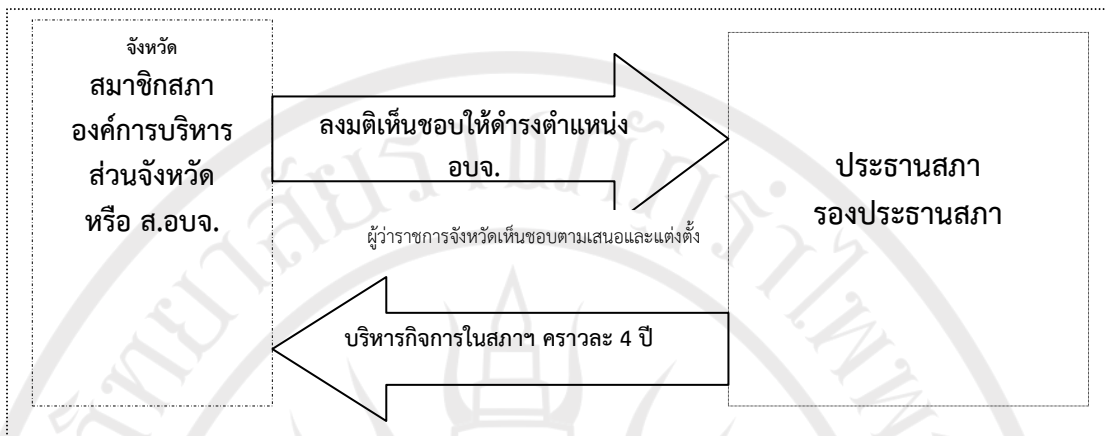
ภาพที่ 5.1 ภาพโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

5.2.1.3 อำนาจสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 คน และรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 คน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจการของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยประธานสภาจะทำหน้าที่ในการเรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามสมัยประชุมและเป็นผู้เปิดและปิดการประชุม ส่วนรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ช่วยประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติการตามหน้าที่และกระทำการตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมาย

ซึ่งในกรณีที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทนและในกรณีที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนที่ 1 ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนที่ 2 ปฏิบัติหน้าที่แทน

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ภาพที่ 5.2 ภาพการได้มาของตำแหน่งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

5.2.1.4 การพ้นจากตำแหน่งของประธานและรองประธานสภา

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ้นจากตำแหน่ง จากกรณีดังต่อไปนี้

- 1) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- 2) สิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 3) รัฐมนตรีสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

4) สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีมติให้พ้นจากตำแหน่งโดยเห็นว่ามีวาระประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาและมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีมติ

เมื่อตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดว่างลงเพราะเหตุอื่นใดนอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีการเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้วแต่กรณีแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน 15 วันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง

5.2.1.5 การเปิดสมัยประชุมสภา

ในการเปิดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญ 2 สมัย โดยผู้ว่าราชการจังหวัดต้องกำหนดให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มา

ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งแรกภายใน 15 วันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

วันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีให้สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนดสมัยประชุมสามัญให้มีกำหนด 45 วัน แต่ถ้ามีกรณีจำเป็น ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสั่งขยายสมัยประชุมสามัญออกไปอีกได้ตามความจำเป็นครั้งละไม่เกิน 15 วันการปิดสมัยประชุมสามัญก่อนครบกำหนดเวลา 45 วันจะทำได้

กรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่อาจจัดให้มีการประชุมครั้งแรกได้ตามกำหนดเวลา หรือมีการประชุมแต่ไม่อาจเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจเสนอรัฐมนตรีให้มีคำสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้เรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามสมัยประชุมและเป็นผู้เปิดและปิดการประชุมในกรณีที่ไม่มีประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่เรียกประชุมตามกฎหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้เรียกประชุมและเป็นผู้เปิดและปิดการประชุม

อย่างไรก็ตามเมื่อเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจเรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นสมัยวิสามัญก็ได้หรือนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเท่าที่มีอยู่ อาจทำคำร้องยื่นต่อประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอให้เปิดการประชุมสมัยวิสามัญได้

สำหรับการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในแต่ละครั้งจะต้องมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุมและในการลงมติวินิจฉัยข้อปรักันนั้นให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์

ซึ่งในการปรึกษาหารือในสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องเป็นกิจการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นโดยเฉพาะห้ามปรึกษาหารือในเรื่องนอกเหนืออำนาจหน้าที่

ภาพที่ 5.3 ภาพการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ที่มา: การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด,ออนไลน์: เปิดดูเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2555

5.2.1.6 หน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะตัวแทนผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนและมาจากการเลือกตั้ง มีอำนาจดังนี้ (พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540,มาตรา32,33)

1) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเรื่องใดอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้แต่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจเสนอข้อสอบถามต่อประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชี้แจงข้อเท็จจริงใดๆ อันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนภูมิภาคและให้หัวหน้าหน่วยงานราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินซึ่งมาปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัดชี้แจงข้อเท็จจริงใดๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้าหน่วยงานราชการดังกล่าวชี้แจงด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือต่อประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดภายในเวลาอันสมควรก็ได้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้าหน่วยงานราชการย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามเมื่อเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติหรือเกี่ยวกับนโยบายของการบริหารราชการส่วนกลางที่ยังไม่สมควรเปิดเผย

ภาพที่ 5.4. ภาพการปฏิญาณตนหลังได้รับเลือกตั้งและรับรองให้ดำรงตำแหน่ง
ที่มา: การปฏิญาณตน,ออนไลน์: เปิดดูเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2555)

5.2.2 ฝ่ายบริหาร หรือ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด

ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน โดยตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด(แก้ไขฉบับที่4) พ.ศ.2552 ให้ยกเลิกมาตรา 35/2 ใน พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด(ฉบับที่3)พ.ศ.2546 ที่ห้ามการดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระ โดยเปลี่ยนแปลงเป็นให้นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด สามารถดำรงตำแหน่งได้โดยให้เป็นอำนาจการตัดสินใจของประชาชนเป็นสำคัญโดยไม่จำกัดวาระ

5.2.2.1 คุณสมบัติของนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด

ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้(พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่3)พ.ศ.2546 มาตรา 35/1)

- 1) มีอายุไม่ต่ำกว่า30ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
- 2) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าหรือเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา
- 3) ไม่เป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการหรือที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสีย ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถึง 5ปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายได้ตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- 1) กรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 48 คน ให้แต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ไม่เกิน 4 คน
 - 2) กรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 36 คนหรือ 42 คน ให้แต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ไม่เกิน 3 คน
 - 3) กรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 24 คนหรือ 30 คน ให้แต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ไม่เกิน 2 คน
- นอกจากนี้ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจแต่งตั้งเลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้จำนวนรวมกันไม่เกิน 5 คน

5.2.2.2 การเข้ารับตำแหน่งของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ก่อนนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเข้ารับหน้าที่ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยไม่มีการลงมติ ทั้งนี้ ภายใน 30 วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

อย่างไรก็ตามกรณีที่ไม่มิผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดถูกยุบแต่ถ้าหากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนที่จะกระทบต่อประโยชน์สำคัญของราชการหรือราษฎรให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะดำเนินการไปพลางก่อนเท่าที่จำเป็น

สำหรับการประชุมเพื่อแถลงนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้กระทำโดยเปิดเผยโดยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องจัดทำนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรแจกให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดทุกคนที่มาประชุมหากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่สามารถแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำนโยบายแจ้งเป็นหนังสือส่งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดทุกคนภายใน 7 วัน ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้แถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว สำหรับคำแถลงนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย ให้ประกาศไว้โดยเปิดเผย

หลังจากปฏิบัติหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นประจำทุกปี

5.2.2.3 หน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ และนโยบาย
- 2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 3) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 4) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- 5) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 6) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 7) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

5.2.2.4 การพ้นจากตำแหน่งของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ้นจากตำแหน่ง ได้จากกรณีต่อไปนี้

- 1) ถึงคราวออกตามวาระ
- 2) ตาย
- 3) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- 4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม
- 5) รัฐมนตรีสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง
- 6) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- 7) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียงเห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

สำหรับช่วงเวลาที่ไม่มียกองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเท่าที่จำเป็นได้เป็นการชั่วคราวจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

5.2.2.5 การพ้นจากตำแหน่งของรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ้นจากตำแหน่ง ได้จากกรณีดังต่อไปนี้

- 1) นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ้นจากตำแหน่ง
- 2) นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง
- 3) ตาย
- 4) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 5) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม
- 6) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- 7) รัฐมนตรีสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

5.3 หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

1. ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย สำหรับ“ข้อบัญญัติ”(Ordinance) คือกฎหมายที่บัญญัติโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด การออกข้อบัญญัติเพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดทำบริการสาธารณะในเขตพื้นที่รับผิดชอบซึ่งข้อบัญญัตินี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2542)

- 1.1 ข้อบัญญัติท้องถิ่นประเภททั่วไป
- 1.2 ข้อบัญญัติท้องถิ่นประเภทชั่วคราว และ
- 1.3 ข้อบัญญัติท้องถิ่นประเภทการคลัง

2. จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

3. สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
4. ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

5. แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
6. อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัดกำหนด

7. คຸ້ມครอง ดุแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

8. จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

9. จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาคอาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติก็ได้

อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถจัดทำกิจการที่เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงอีกทั้งยังสามารถให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น โดยเรียกค่าบริการได้ โดยตราเป็น “ข้อบัญญัติ” (Ordinance)

จากที่กล่าวมาแล้วองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถมอบให้เอกชนกระทำการซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการหรือค่าตอบแทนที่เกี่ยวข้องแทนองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดเสียก่อน

ภาพที่ 5.5. ภาพการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์และสนับสนุนภารกิจขององค์กรปกครองท้องถิ่นอื่น
ที่มา: การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์, ออนไลน์: เปิดดูเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2555

5.3.1 การตราข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

เป็นกฎหมายที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดตราขึ้นเพื่อใช้บังคับในเขตจังหวัดนอกเขตเทศบาล และเขตองค์การบริหารส่วนตำบล(พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2542)

การตราข้อบัญญัติจังหวัดเพื่อให้สามารถปฏิบัติการตามหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยร่างข้อบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าชื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นยกเว้นการเสนอร่างข้อบัญญัติเกี่ยวกับการเงินจะต้องมีคำรับรองของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดการพิจารณาร่างข้อบัญญัติมีกระบวนการดังนี้

1. ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดส่งร่างข้อบัญญัตินั้นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาภายใน 7 วันนับแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มีมติเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติ

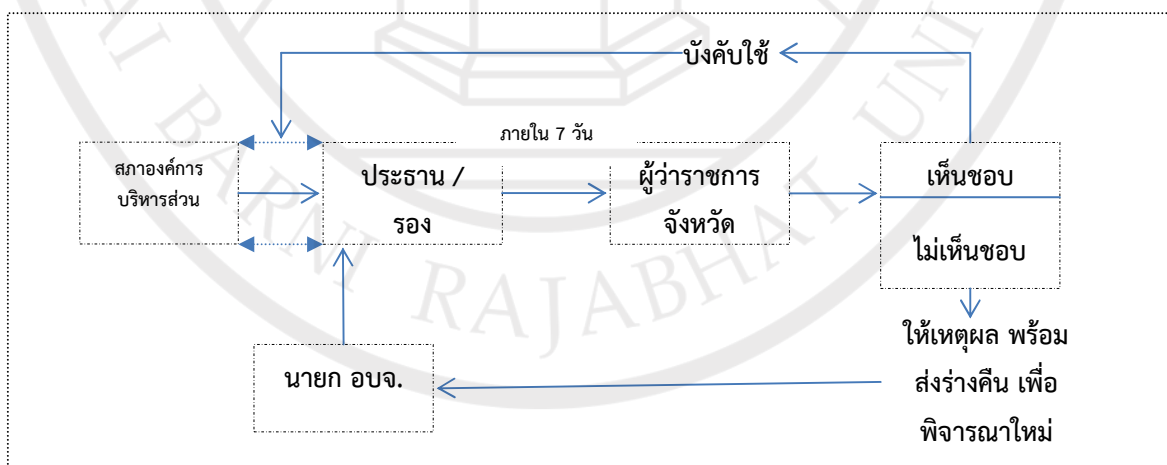
2. ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องพิจารณาร่างข้อบัญญัติตามวรรคหนึ่งให้เสร็จและส่งคืนประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัตินั้นถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัตินั้น

2.1 ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติให้ส่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดลงนามใช้บังคับเป็นข้อบัญญัติต่อไป

2.2 ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยให้ส่งร่างข้อบัญญัตินั้นพร้อมด้วยเหตุผลไปยังสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อพิจารณาใหม่

2.2.1 กรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีมติยืนยันตามร่างข้อบัญญัติเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดส่งร่างข้อบัญญัตินั้นให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดลงนามใช้บังคับเป็นข้อบัญญัติและแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบต่อไป

2.2.2 กรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่ยืนยันภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติหรือยืนยันร่างข้อบัญญัติเดิมด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่า 2 ใน 3 ให้ร่างข้อบัญญัตินั้นตกไป

ภาพที่ 5.6. ภาพกระบวนการพิจารณาร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

3. เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้พิจารณาและเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดส่งร่างข้อบัญญัตินั้นไปยังนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อลงนามแล้วส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาภายใน 7 วันนับแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ความเห็นชอบ

3.1 ในกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่เห็นด้วยกับร่างข้อบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว ให้ส่งร่างข้อบัญญัตินั้นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยชี้ขาด ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยกับสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ส่งร่างข้อบัญญัตินั้นให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดลงนามภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับคืนมาถ้านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่ลงนามภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามและประกาศใช้บังคับต่อไป

3.2 ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นด้วยกับสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ส่งร่างข้อบัญญัติคืนไปยังสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาใหม่ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติคืนมา ถ้าสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังยืนยันให้ความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเท่าที่มีอยู่ ให้ดำเนินการประกาศร่างข้อบัญญัตินั้นใช้บังคับต่อไป

รายได้และรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีดังต่อไปนี้ (พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2542)

1. ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ในพื้นที่เขตจังหวัดที่อยู่นอกเขตราชการส่วนท้องถิ่นให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บเป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดสรรให้สภาพัฒนาการะเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

2. ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนที่จัดเก็บได้ในจังหวัดใดให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการนั้น

3. ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร จัดเก็บได้ในจังหวัดใดให้ส่งมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยละห้าของภาษีที่จัดเก็บได้

4. ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ที่ได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

5. เงินอุดหนุนจากรัฐบาลจัดสรรเงินให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น
รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีดังต่อไปนี้

1. เงินเดือน
2. ค่าจ้าง
3. เงินตอบแทนอื่นๆ
4. ค่าใช้สอย

5. ค่าวัสดุ
6. ค่าครุภัณฑ์
7. ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่นๆ
8. เงินอุดหนุน
9. รายจ่ายอื่นใดตามที่มีข้อผูกพันที่มีตามกฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

5.4 การบริหารงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัด

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 (ม.39, ม.39/1, ม.40, ม.43, ม.44, ม.44/1, ม.44/2 และ ม.44/3) บัญญัติว่า นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้าราชการส่วนท้องถิ่น สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดรองจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ในการสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้เป็นไปตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายส่วนในกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามลำดับที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดไว้เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือคำสั่งใดแต่งตั้งให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างไรให้ผู้รักษาราชการแทนทำหน้าที่กรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในระหว่างรักษาราชการแทนด้วย

อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติหรือคำสั่งใดหรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติหรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ไม่ได้กำหนดในเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ได้ แต่ถ้ามอบให้ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือรองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติราชการแทน ให้ทำเป็นคำสั่งและประกาศให้ประชาชนทราบ

5.5 บทสรุป

องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือ อบจ. เป็นหน่วยปกครองท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาองค์กรปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัดกำเนิดขึ้นในระยที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในระยะแรกคือ ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่หน่วยราชการในจังหวัด ต่อมา มีการปรับปรุงบทบาทของสภาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ จึงได้เกิด "องค์การบริหารส่วนจังหวัด" เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นตามภูมิภาคอีกแห่งหนึ่ง ภารกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่สำคัญคือ ในการพัฒนาภายในพื้นที่เขตจังหวัด พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติเกี่ยวกับระเบียบวิธีการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำให้้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่รับผิดชอบกิจการสาธารณะในพื้นที่ทั้งจังหวัดที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาลและเทศบาล และมีหน้าที่สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กกว่าในด้านการสนับสนุนงบประมาณและเครื่องจักรขนาดใหญ่ การเปลี่ยนแปลงของการปกครองท้องถิ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการขยายความเจริญเติบโตของแต่ละท้องถิ่น โดยการถ่ายโอนอำนาจการปกครองส่วนภูมิภาคมาสู่ท้องถิ่นทำให้ภายในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองท้องถิ่น มีการปฏิบัติหน้าที่ซ้ำซ้อน แต่องค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ยังมีหน้าที่ทำหน้าที่ในการประสานกับองค์กรปกครองท้องถิ่นการประสานกับรัฐบาลและตัวแทนหน่วยงานของราชการถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณที่เคยอยู่ในภูมิภาคเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมีจุดประสงค์ให้ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการภายในท้องถิ่นของตนเอง โดยลดการควบคุมจากราชการส่วนกลาง สำหรับองค์ประกอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบ 2 ส่วนคือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเรียกว่า สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้ง ผู้สมัครเป็นตัวแทนจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ ทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหาร มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดนั้นๆเป็นผู้บริหารและมีรองนายกฯ ที่ปรึกษาและเลขานุการ ที่ได้มาโดยการแต่งตั้งของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

แบบฝึกหัดบทที่ 5

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในแต่ละยุคมาพอสังเขป
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดภายใต้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476มีบทบาทหน้าที่อย่างไร
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ให้การช่วยเหลือสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กกว่าในด้านใดบ้าง จงอธิบาย
4. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ของหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นอื่นได้หรือไม่ได้ เพราะเหตุใด/ไม่ได้ เพราะเหตุใด
5. เงินอุดหนุนจากรัฐ จัดเป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือไม่เพราะเหตุใด จงอธิบาย
6. ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 คณะกรรมการจังหวัดประกอบด้วยข้าราชการฝ่ายต่างๆ ข้าราชการที่กล่าวถึง มีตำแหน่งใดบ้าง
7. “คณะกรรมการจังหวัด”มีหน้าที่อะไร อย่างไรบ้าง
8. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 เกิดการเปลี่ยนแปลงใดต่อผู้บริหารสูงสุดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
9. จงอธิบายที่มาและคุณสมบัติของ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด(ฉบับที่ 3)พ.ศ.2546
10. จงอธิบายที่มาและคุณสมบัติของ สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด(ฉบับที่ 3)พ.ศ.2546

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. (2553). การปกครองท้องถิ่นไทย เอกสารตำราหลักวิชา การเมืองการปกครอง
ท้องถิ่นไทย(Thai Local Politics and Government). กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส
(1989)จำกัด.

คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งสภาพัฒนาการเมือง และยกร่างแผนแม่บทพัฒนาการเมือง สำนัก
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2550). แผนแม่บทพัฒนาการเมือง. กรุงเทพฯ : สหมิตรพริน
ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534.

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พุทธศักราช2540แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พุทธศักราช
2542.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 109 ก . (2546). พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด
(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2546.